

FABELTJES VOOR EN NA PASEN

Nobele waarheid

‘Opgelet aan al wie graag de taal kleurt en daarbij de beeldspraak niet schuwt. Want we zitten met een probleem. Er zijn dingen die we niet meer mogen zeggen,’ zo leidt Sofie Lemaire op radio één, terwijl ik me met de wagen verplaats, het dagthema van haar programma De wereld van Sofie in.

Een eerste gast komt in de ether om het onderwerp toe te lichten en te stofferen. ‘Stel dat ik niet zo overtuigd zou zijn van iemands intellectuele capaciteiten en daarbij de behoefte zou voelen om dat op een zeer onwelvoeglijke manier duidelijk te maken. Dan mag ik die persoon niet langer stom kalf of domme gans noemen,’ steekt de toelichter van wal met een hypothetisch voorbeeld. En nu komt het punt: ‘Niet zozeer omdat dit de persoon in kwestie zou beledigen, maar omdat daarmee

de kalveren en de ganzen in het algemeen beledigd zouden worden.’ Aanleiding tot deze boodschap is een wereldwijde Amerikaanse organisatie die op een extreme wijze ten strijde trekt tegen elke discriminatie van diersoorten door mensen. Als grootste dierenrechtenorganisatie ter wereld kent P.E.T.A. (people for the ethical treatment of animals – mensen voor de morele behandeling van dieren) vele takken in haar verzet. Eén daarvan trekt, onder de moeilijke naam speciëcisme of wat men ‘het uitbuiten van een bepaalde diersoort’ noemt, ten strijde voor meer dierenrechten. Ze ijvert met andere woorden voor gelijke rechten voor elke diersoort en tegen elke discriminatie van het dier door de mens. Het gaat bijvoorbeeld zelfs zo ver dat ze in vraag stelt waarom de mens van bepaalde dierenhuiden wel en van andere geen schoenen maakt. Of men stelt bijvoorbeeld in vraag waar de mens het recht vandaan haalt om dusdanig veel schapen voor hun wol te kweken. En zo – volgens hen tegen de natuur in – de ene soort boven de andere te verheffen.

Toegegeven, deze actiegroep geeft ons te denken. En dat mag, nu de pandemiecrisis ons uitdaagt om onze levensstijl eens grondig tegen het licht te houden. Er steekt immers ook nobele waarheid in dit soort verzet. Maar zoals bij alles geldt de vraag waar we als teken van beschaving, met oog op een hoger doel, onze grens trekken. Er is meer dan iets voor te zeggen dat met name wij, mensen, dieren in het algemeen discrimineren. We beamen dat superioriteitsgevoelens onze wereld niet vooruit helpen. Deerschikking van machts- en krachtsverhoudingen echter wel. En, als we hiërarchie menen te moeten instellen, lukt het ons dan de top met de basis te verbinden? Of, als we partijen of coalities tussen partijen vormen, lukt het ons dan mekaar beschaafd ter verantwoording te roepen en over de lopende zaken te brieven? Ook in het evangelie klinkt dezelfde raad: ‘Jullie hebben geen meester dan enkel de hemelse.’ Maar ook: ‘Geen knechten, vrienden noem ik u.’ Bijgevolg geldt ook voor de Kerk dat de eerste zich onder zijn gelijken dient te weten.

De fabeltjeskrant

Mijn aandachtig luisteren naar het radioprogramma schiet me vervolgens terug naar mijn kinderjaren. Bij wijze van verdere verduidelijking van het thema wordt nu meneer de uil, met de generiek van zijn eigenste fabeltjeskrant, opgevoerd: ‘Ja, ja de fabeltjeskrant!’ Om ons reeds als kind tot levenslessen op te voeden opende en eindigde elke aflevering met: ‘Want dieren zijn precies als mensen, met

dezelfde mensenwensen en dezelfde mensenstreken. Dat komt allemaal in de fabeltjeskrant.'

Later ben ik pas te weten gekomen hoe labels precies in mekaar zitten. Dat ze als spiegels werken om ons op een tactvolle manier bij de les van het leven te houden. Of als uitlaatkleppen werken, door menselijke onhebbelijkheden in dierenstreken te vertalen. Ik moet ook spontaan denken aan de talrijke beestenkoppen in de versiering van vele middeleeuwse kerken en kathedralen. Niet enkel aan de buitenkant, bijvoorbeeld als versiering van de afvoergaten van het regenwater, maar ook binnenin in het houtsnijwerk van biechtstoelen, lambriseringen tot de koorgestoeltes toe. De grootste kunstenaars spaarden zich inspanning noch moeite om het mensenkarakter in al zijn schakeringen en bovenal met veel humor uit steen en hout te beitelen. Een vorm van middeleeuwse mensenkennis en dieptepsychologie.

Zo begon ook onze veertigdagentijd met het kleurloze grijs en grijs van Aswoensdag. Als herinnering dat we meer dan eens geneigd zijn puin en stof te maken. Zelf van stof en as zijnde en ernaar terugkerend, is er gelukkig ons geloof in de Blijde Boodschap. Als we ons buigen is het des te meer om hierdoor de opwaartse kracht van opstanding en verrijzenis te ervaren.

Mens én dier

Pasen doet ons, mensen, herrijzen en stralen. Ja, elke mens kan zich vroeg of laat gediscrimineerd voelen. Superioriteit van de een tegenover de ander loert snel om de hoek. En wie struikelt of valt er al eens niet in de hoop dan zo snel als mogelijk met gebundelde krachten terug op te veren? Jezus' opstanding uit de dood, doet ook ons opstaan. Opstaan uit alles wat de mens minacht, kleineert, uitsluit of verdrukt. Pasen geeft de Kerk als hoofdopdracht met alle middelen mensen op te nemen en in te sluiten. En dit met veel zin voor nuance en fijngevoeligheid. Want het zwart-wit-denken graaft vele valkuilen en zet evenveel valstrikken. Maar het leven is groeien en blijven groeien, leven en laten leven.

De profeet Joël die we elk jaar op Aswoensdag beluisteren met zijn beschrijving over het afkondigen van een heilige vasten, laat ook de dieren meevasten. Want ze zijn op elkaar aangewezen: de mens en het dier. Zo geeft ook de Amerikaanse dierenrechtenorganisatie waarvan sprake in het programma van Sofie Lemaire ons te denken op onze weg naar en na Pasen. Ja, ook alle dieren tellen mee. Niet enkel deze uit de fabeltjeskrant. Zalig Pasen!

Pastoor Koen